

CIRIL DEBELJAK-CIC — PETDESETLETNIK

ANDRINA JAGER

»Vse sem doživel in na srečo preživel...«

...Pred nami je zadnja slovenska alpinistična knjiga, zgodovina jugoslovanskih alpinističnih odprav, od Anapurne, Trisulov do zmage nad Everestom.

»No, višje res ni mogoče, možno pa je težje,« meni Cic, ko sedimo v njegovem stanovanju, polnem spominov na plezalne ture in odprave: kukri na steni, jakovo rogovje, pismenke iz tibetanskega samostana pod steklom, v kotu na steni čelada, cepin, dereze, šop klinov; tisto, kar je osebno, kar je tvoje, kar je alpinistovo. Listam po bogato ilustrirani knjigi, ki jo je s svojimi plezalnimi vzponi in udeležbo na odpravah pisal tudi Cic. Plezati je začel tedaj, ko je bila alpinistična oprema le sen mnogih mladih neugnancev; bil je na odpravah, ko so osvajali himalajske vrhove v slabi opremi in tako je tudi on dodajal kamenčke v mozaik razvoja slovenskega alpinizma. Cic ne mara »velikih« besed, saj je delal le tisto, do česar je imel veselje; z vztrajnostjo in z ljubeznijo je spoznal tisti svet, ki je marsikomu nedostopen; v svet, ki je namenjen »za bogove«, kot pravi v eni izmed svojih pesmi:

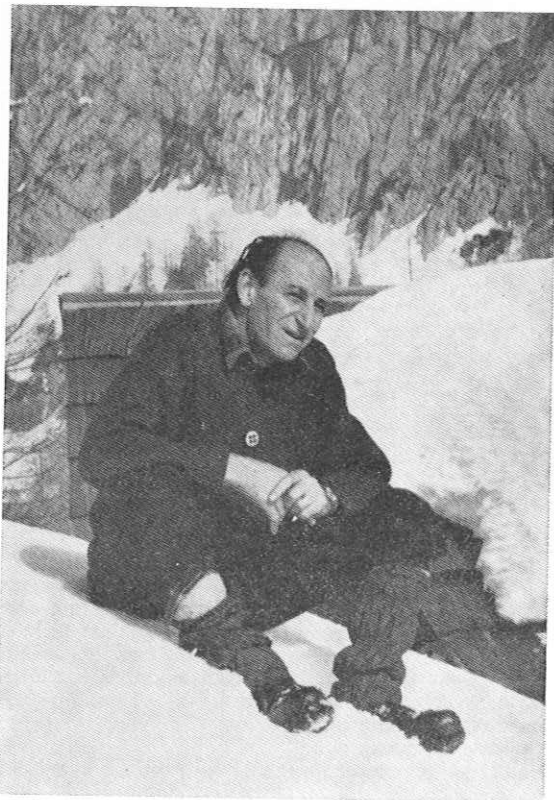
»Postanimo še mi bogovi,
saj ta svet ni za ljudi
in jaz sem samo človek.«

Ja, Cic je človek, ki ne mara »donečih besednih zvonov«, zato mu bom v imenu vseh, ki jih je kdaj učil, jih bodril v skalah, rekla — hvala.

Šport ga je pritegoval že kot otroka, zagledal se je v atletiko. Tudi smuški skoki so ga zanimali, dokler se nazadnje ni posvetil »alpskim disciplinam«. Tako je postal alpinizem njegova ljubezen. Prav na tem področju je dosegel največ.

Cic alpinist, gorski reševalec, instruktor in smučarski vaditelj je začetnik alpinizma v Celju, saj je leta 1948 prav on, na pobudo prof. Tineta Orla, ustanovil AO Celje. Temu odseku je kot načelnik s presledki ostal zvest vse do današnjih dni. Plezati je začel leta 1946. Prva plezalna tura je bila Slovenska smer v severni triglavski steni, sledila so ji Dolga Nemška pa prek raza Dedca do najtežjih vzponov v Centralnih Alpah in Dolomitih do udeležbe na treh odpravah v Himalaji. »Bilo je težko in lepo hkrati,« pravi sam, ko se spominja Trisulov leta 1962, Kangbačena 1965. Bil je tudi prvi jugoslovanski alpinist, ki je plezal šesto stopnjo v Dolomitih: »Severna stena Velike Cine in Civetta,« pravi in pokaže na fotografije na steni. Za trenutek pomolči, potem pa se spet vrne v domače hribe, kamor se je zmeraj rad vračal. »Leta 1952 in 1953 sem kot eden izmed prvih pričel zimski alpinizem v stenah (Vzhodna stena Ojstrice, Štajerska Rinka, Mala Rinka) ...

»Pa koliko sem jih znosil iz stene,« se zamisli Cic kot dolgoletni reševalec, saj ima značko od leta 1946, ima pa tudi zlato reševalno značko in še danes rešuje tiste, ki jih doleti nesreča v gorah. Najraje se spominja raza Dedca, tega je plezal trikrat, preden

Ciril Debeljak-Cic, najvidnejši alpinist iz vzhodne Slovenije

mu je uspelo; pa variante Aschenbrennerja v Travniku, pa tisto v Travniku, »oh, v smučarskih čevljih sem tedaj plezal.« se smeje Cic. Vsega skupaj je preplezal 850 smeri, 56 pa je bilo prvenstvenih, v naših in tujih gorah.

Velik delež je prispeval tudi razvoju alpinizma, saj je o vsem tem tudi pisal, posnel mnogo fotografij in celo nekaj filmov. Danes pleza le še tako »za vsakdanjo rabo«, zato pa posveča večji del svojega prostega časa vzgoji mladih alpinistov. Vzgojil je precej naslednikov, saj lahko govorimo, da je alpinistični odsek v Celju tudi po njegovi zaslugi številčno in kakovostno močan odsek. Mlade vzgaja s svojo kleno besedo, s svojim duhom in predanostjo v eni najzahtevnejših oblik planinstva — alpinizmu, saj zanj tako rekoč živi.

Knjigo sem prelistala, tudi prebrala, toda zaprla je še ne bom.

Njegov delež, ki ga je dal našim alpinistom še ni izpisal zadnjega lista. Mi vsi pa mu želimo, da bi to knjigo, skupaj z njim, še dolgo prelistavali.

V ZLATIBOR IN NA DRINO

DIPL. ING. DUŠAN KRAPEŽ

Rekli so mi: »Pojdite v Zlatibor na strokovno posvetovanje!« In tedaj me je začela vznemirjati misel — Kje neki je ta Zlatibor? Zemljevid mi je odgovoril: Kakih 200 km od Beograda, tja proti vzhodni Bosni.

In tako sem se znašel v spalniku za Beograd. Če si spalnika vaju, še gre; če pa se pelješ z njim le enkrat ali dvakrat na leto, potem pa je to le tresenje... Tresenje naprej pa spet nazaj in na levo pa na desno; včasih tudi navzgor pa dol. Navsezadnje pa je vendarle prišel tudi Beograd. Tam sem kupil avtobusno vozovnico, popil nekaj »svežega«, srečal tega ali onega znanca in že sem odrinil na približno 4 ure dolgo pot.

Iz gugajoče »Rakete«, bila pa je v resnici že močno ostarel »deutz«, se mi je panonska ponev zdela neskončno velika. Že od Beograda naprej se pričinja pokrajina leno in mehko pretegovati v nizke in dolge valove. S kilometri se spreminja tudi pokrajina, postaja čedalje višja, valovi in gube pa postajajo krajši. Šumadija. Lepa in bogata. Ob široki asfaltirani cesti je neverjetno mnogo spominov z venci iz umetnih rož. Davek sedanjemu času.

Zazdelo se mi je, da sem se znašel v Slovenskih Goricah, pa spet na Dolenjskem, v Polhograjskih Dolomitih... Nazadnje sem lahko to okolico, ki je brzela mimo utrujenega deutza, primerjal z našim Krasom. Rjave kamenine so se pobelile, listavci so zamenjali iglavce. Na zaobljenih golih hribih je raslo brinje in le tu in tam nizek borovec. Med položnimi kopami prostrane skledaste doline pa so stali v vrsti bori. Bržkone delo človeških rok.

In bili smo na Zlatiboru. Ustavili smo se. Znašli smo se v »centru«. Ta »center« predstavlja — avtobusna postaja, turistični urad, trgovina s spominki, slaščičarna, samopostrežna trgovina in pivnica. Nad to skupino pritlikavih hiš pa se dviga hotel »Palisad« — moje novo začasno »delovno mesto«. Pravzaprav moram biti bolj natančen. Kraj, ki sem ga opisal, se v resnici imenuje Partizanske vode, Zlatibor pa pravimo celotnemu pogorju.

Začeli so se delovni dnevi, ki so sledili redkim prostim trenutkom. Tedaj sem prekril bližnjo okolico in spoznaval napredek, ki je tudi tu opazen na vsakem koraku. V bližnjem borovem gozdu sem zasledil nekaj novih hotelov, v alpskem stilu, s položnimi strehami, v lesu in kamnu. Vse je seveda novo, le »podrobnosti« so že načete. Tu zaškriplje stopnica, tam zijajo vrata, pipa se slabo zapira, odpadlo je že tudi nekaj ploščic. Skratka, same drobne značilnosti nekega napredka...

Izza redkih borov kukajo počitniške hišice, skromne in bahave. Teh zadnjih je več... Socialne razlike na enem mestu.

Med redkim borovjem so cela rastišča narcis. Prav tedaj so bile v cvetju. In številni znaki so kazali, da so tudi tu »roparji« na delu. Škoda, kajti Zlatibor bo tako kmalu brez te lepote.

Naslednji dan sem jo mahnil proti vzhodu, do malega jezerc. Zaprte kabine in bifé — vse to je dalo slutiti, da je poleti tu živahno, kljub temu, da je voda v tem jezercu prej podobna mlaki, saj je navsezadnje tudi polna — žab.

Slaba ura hoje me je pripeljala mimo avtokampa, potem pa sem se povzpел na hrib s spomenikom padlim v zadnji domovinski vojni. Razgleda ni bilo, bilo pa je dovolj